

Ko te Komiti e whai honore ana ki te ripoata kua whiriwhiria e te Komiti nga korero a nga kai-pitihana hui atu ki nga korero e pa ana ki tenei take kei roto i nga pukapuka me nga kauwhau a nga roia. I karangatia he hui ki nga takiwa kei reira nga whenua te putake o nga pitihana kua huaina i mua ake nei a kua ata whiriwhiria e te Komiti nga ripoata o aua hui.

I runga i te taunga o ana whiriwhiri tenei te Komiti ka tohutohu:—

(1) He whakaarohanga mo te ahuatanga o nga whenua kua huaina ake nei i roto i nga pitihana, i tukua ki te Hahi o Ingarangi hei whakawhiwhi ki te matauranga i nga tamariki o roto i nga takiwa o Porirua, o Otaki, o Mahitaone, o Kereitaone a i te mea e hara i a ia ake te he i kore ai a taea e te Hahi te whakahaere o aua whenua, i tukua nei ki raro i tona mana kai-tiakitanga, kia rite ki te whakaaro tuatahi i tukua ai enei whenua, ko nga whenua e tiakina nei me mau tonu i raro i te ingoa o te Hahi o Ingarangi a me whakahaere hei whakawhiwhi i tera matauranga i whakaarohia ai e nga Maori i te wa i tukua ai enei whenua.

(2) Mo te whakahaere o enei whenua e tiakina nei, kia ngata ai te whakaaro o nga Maori e pa ana ki a ratou tenei take, ki te whakaaro o te Komiti ko nga mema mo nga Paori Whakahaere o enei whenua e tiakina nei ko nga mangai o te Hahi o Ingarangi, o te Iwi Maori, a o te Tari mo nga Kura.

(3) Ko nga whenua i Porirua, a i Otaki i tukua e Ngati-Toa, e Ngati-Raukawa, a e Ngati-Awa hui atu ki nga oranga e puta mai ana i aua whenua me whakahaere kia rite ki nga tikanga me nga whakaaro o te Karaati tuatahi, ina taea, engari ki te whakaaro o te Komiti me tino mau mahara te Poari Kai-tiaki ki te tuku awhina ki nga mema o enei iwi hui atu ki o ratou uri kia whiwhi i te matauranga.

(4) Ko nga whenua i Mahitaone, a i Kereitaone i tukua e nga hapu o Ngati-Kahungunu ki Wairarapa hui atu ki nga oranga e puta mai ana i aua whenua me whakahaere kia rite ki nga tikanga me nga whakaaro o nga Karaati tuatahi, ina taea, engari ki te whakaaro o te Komiti me tino mau mahara te Poari Kai-tiaki ki te tuku awhina ki nga hapu o Ngati-Kahungunu e noho ana i roto i te Takiwa o Wairarapa ki te taha tonga o te raina e hono ana i a Akitio ki Pahiatua a atu i reira ki te maunga o Tararua.

(5) Ko nga whenua e tiakina ana i Otaki me Porirua me nga oranga a take putanga oranga mai i raro i te mana kai-tiakitanga a aua whenua me whakahaere e tetahi Poari kia tokowaru nga mema mo taua Poari ara,—(i) kia tokowha nga mema i whakaturia e te Hahi o Ingarangi, ko tetahi nei o aua mema me whakatu hei tiamana; (ii) kia tokotoru nga mema Maori, ahakoa no waho i te Hahi o Ingarangi, ma nga Kai-tiaki o te Marae o Raukawa i whakaturia i raro i tekiona 10 o te Ture Mo Nga Mea Maori, 1936, e whakatu a kia kotahi o enei mema no Ngati-Toa; (iii) kia kotahi he mema i whakaturia e te Minita Mo Nga Kura.

(6) Ko nga whenua e tiakina ana i Mahitaone, i Papawai me Kereitaone me nga oranga a take putanga oranga mai i raro i te mana kai-tiakitanga o aua whenua me whakahaere e tetahi Poari kia tokowaru nga mema mo taua Poari pera me tera Paori e whakaaturia ake nei e tekiona 5 o tenei ripoata engari ko nga Memu Maori tokotoru, mo taua Poari me whakatu e tetahi hui o nga mema o Ngati-Kahungunu e noho ana i roto i te Takiwa o Wairarapa ki te taha tonga o te raina e hono ana i Akitio ki Pahiatua a atu i reira ki te maunga o Tararua i karangatia i raro i nga tikanga a i nga ahuatanga i rite ki era o nga hui mo nga tangata no ratou nga whenua e karangatia ana i raro Waahi XVIII o te Ture Whenua Maori, 1931.

(7) Kua tetahi o enei Poari e whai mana ki te hoko i tetahi whenua i tukua ki a ia tiaki ai me matua whakaare rano e nga iwi, e nga hapu ranei e pa ana, e whai paanga ana ranei ki aua whenua i roto i te hui i karangatia i raro i nga tikanga o tekiona 416 o te Ture Whenua Maori 1931.

(8) Kua tetahi o enei Poari e whai mana ki te tuku moni o roto i te tahua moni o nga whenua e tiakina ana e ia ki tetahi atu ropu me matua whakaare rano e nga iwi e nga hapu ranei e pa ana e whai paanga ana ranei ki taua tahua moni i roto i tetahi hui i karangatia i raro i nga tikanga o tekiona 416 o te Ture Whenua Maori, 1931.

(9) Ko ia Poari o aua Poari me whakamana ki te awhina kia whiwhi ki te matauranga nga iwi e pa ana ki tenei take i runga i nga huarahi e whai ake nai:—

(a) Ki te tuku karahipi, moni oranga, i era atu awhina moni ranei ki nga tamariki e haere ana e mea ana ranei ki te haere ki nga kura nunui. Ko nga hiahia o nga matua o ia tamaiti i kohia, ki te whakatau i te kura ki reira te karahipi, te moni oranga ranei ma taua tamaiti me tino whiriwhiri. Mehemea ki te tautohetohetia te wahi hei taunga mo aua painga ma te Minita o nga Kura e whakatau:

(b) Ki te whakarite pukapuka, pakikau, me era atu taputapu ma aua tamariki kura:

(c) Ki te hoko mai, ki te whakarite whare pai ranei hei whare nohonga mo aua tamariki kura a ki te whakarite taonga mo roto i aua whare, ki te whakahaere a ki te tiaki i aua whare.

(10) Ko te taura o te ripoata-a-tau a ia Poari me whakatakoto ki te aroaro o te Paremata.

(11) Kia mahia he ture e rite ana hei whakatutuki i enei tohutohu.

JAS. O'BRIEN, Tiamana.

11 o Mache, 1943.